

Sygn. akt IV CZ 113/19

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Paweł Grzegorzczyk (sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

w sprawie z wniosku B. R.

przy uczestnictwie D. W., J. R., H. W., K. W., J. W., T. K., X. W., T. W., J. D., N. G.,
M. P., H. S. i I. W.

o stwierdzenie zasiedzenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 lutego 2020 r.,

zażalenia wnioskodawczyni

na postanowienie Sądu Okręgowego w S.

z dnia 9 lipca 2019 r., sygn. akt V Ca [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił wniosek wnioskodawczyni B. R. o przywrócenie terminu do wniesienia skargi kasacyjnej od postanowienia tego Sądu z dnia 7 lutego 2019 r., zmieniającego przez oddalenie wniosku, na skutek apelacji uczestniczek postępowania, postanowienie Sądu Rejonowego w M. z dnia 28 czerwca 2018 r., wydane w sprawie o stwierdzenie zasiedzenia. Jednocześnie Sąd Okręgowy odrzucił skargę kasacyjną wnioskodawczyni.

Sąd Okręgowy ustalił, że wniosek o sporządzenie uzasadnienia zaskarżonego skargą kasacyjną postanowienia Sądu Okręgowego złożył pełnomocnik wnioskodawczyni adw. B. C.. Odpis postanowienia Sądu Okręgowego z uzasadnieniem został doręczony pełnomocnikowi procesowemu w dniu 14 marca 2019 r. Skarga kasacyjna nie została wniesiona w ustawowym terminie, który upłynął dnia 14 maja 2019 r.

W uzasadnieniu wniosku o przywrócenie terminu, złożonego przez nowego pełnomocnika procesowego wnioskodawczyni, wskazano jako jedyną podstawę uwzględnienia wniosku okoliczność, że niedochowanie terminu do złożenia skargi kasacyjnej było konsekwencją zaniedbania ze strony adw. B. C., który dopiero w dniu 15 kwietnia 2019 r. poinformował wnioskodawczynię o otrzymaniu odpisu postanowienia Sądu Okręgowego z dnia 7 lutego 2019 r. z uzasadnieniem, wskazując dzień 15 kwietnia 2019 r. jako datę odbioru przesyłki.

Sąd Okręgowy przyjął, że działania zawodowego pełnomocnika reprezentującego w postępowaniu stronę (uczestnika) są równoznaczne z działaniami strony (uczestnika), zaś brak winy w uchybieniu terminowi w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. należy oceniać z uwzględnieniem obiektywnego miernika staranności, jakiej można wymagać od osoby należycie dbającej o swoje interesy, zarówno w odniesieniu do samej strony (uczestnika), jak i jej pełnomocnika zawodowego. Sąd ocenił, że przedstawione we wniosku okoliczności nie wskazywały, by do uchybienia terminowi do wniesienia skargi kasacyjnej doszło bez winy wnioskodawczyni. Nieporozumienia, względnie brak współdziałania

między wnioskodawczynią a jej pełnomocnikiem procesowym, nie stanowią o braku winy wnioskodawczyni w niedotrzymaniu terminu, skoro działania pełnomocnika przyczyniające się według wnioskodawczyni do uchybienia terminu są z punktu widzenia skutków procesowych działaniami samej wnioskodawczyni.

Konsekwencją oddalenia wniosku o przywrócenie terminu było odrzucenie skargi kasacyjnej jako wniesionej po terminie (art. 398⁶ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżyła w całości zażaleniem wnioskodawczyni, zarzucając dokonanie błędnych ustaleń faktycznych oraz naruszenie art. 168 § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i wnosząc o jego uchylenie z uwzględnieniem art. 380 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W motywach zażalenia skarżąca podała, że podejmowała próby dowiedzenia się od pełnomocnika adw. B. C. o doręczeniu postanowienia Sądu Okręgowego z uzasadnieniem, jednakże pełnomocnik najpierw pouczył ją, by nie telefonowała do niego w tej sprawie i zapewnił o kontakcie w razie doręczenia postanowienia z uzasadnieniem, a następnie - w rozmowie telefonicznej i przy wydaniu postanowienia - wprowadził ją w błąd co do faktycznej daty doręczenia postanowienia z uzasadnieniem. Ufając informacjom otrzymanym od pełnomocnika wnioskodawczyni wyszła z założenia, że postanowienie zostało doręczone w dniu 15 kwietnia 2019 r., po czym w dniu 26 maja 2019 r. udzieliła pełnomocnictwa nowemu pełnomocnikowi, podczas gdy termin do wniesienia skargi kasacyjnej upłynął już w dniu 14 maja 2019 r.

W judykaturze jednolicie przyjmuje się, przy aprobachie doktryny, że działania i zaniechania pełnomocnika procesowego są równoznaczne z działaniami i zaniechaniami strony. Także zawinienie pełnomocnika procesowego jest tożsame z zawinieniem strony. Pełnomocnik działa w postępowaniu jako *alter ego* strony, toteż zaniedbania lub nienależyta staranność pełnomocnika albo osób, którymi się on posługuje, wykluczają przyjęcie braku winy strony w niezachowaniu terminu (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2000 r., II CKN 554/00, niepubl., z dnia 1 grudnia 2011 r., I CZ 130/11 niepubl. i z dnia 14 lutego 2013 r.,

II CZ 163/12, niepubl. oraz powołane tam dalsze orzecznictwo). Do tych samych konsekwencji sprowadza się pogląd, według którego za stronę w rozumieniu art. 168 § 1 k.p.c. należy uważać także działających w sprawie przedstawiciela ustawowego i pełnomocnika procesowego strony (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 11 czerwca 1935 r., C.III. 1146/34, Zb. Orz. 1936, nr 3, poz. 108 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011 r., I UZ 165/10, niepubl. i z dnia 28 września 2011 r., I CZ 81/11, niepubl.).

W tym stanie rzeczy wskazane w zażaleniu okoliczności nie pozwalały przyjąć, że skarżąca uprawdopodobniła brak winy w uchybieniu terminowi. Postanowienie Sądu Okręgowego z uzasadnieniem zostało doręczone prawidłowo umocowanemu pełnomocnikowi procesowemu wnioskodawczyni. Doręczenie to, dokonane w dniu 14 marca 2019 r., wywarło skutek procesowy również wobec wnioskodawczyni i pociągało za sobą otwarcie biegu terminu do wniesienia przez wnioskodawczynię skargi kasacyjnej. Powołane przez skarżącą okoliczności dotyczące sposobu zachowania się pełnomocnika procesowego po doręczeniu mu postanowienia Sądu Okręgowego z uzasadnieniem, w tym spóźniony kontakt z wnioskodawczynią i wprowadzające w błąd informacje z jego strony, nie rzutowały na sytuację procesową wnioskodawczyni z punktu widzenia biegu terminu do wniesienia środka zaskarżenia i konsekwencji niedochowania tego terminu.

Okoliczność, że pełnomocnik procesowy zwlekał z poinformowaniem wnioskodawczyni o doręczeniu postanowienia, a następnie zaniechał udzielenia informacji o rzeczywistej dacie doręczenia, a nawet wskazał niewłaściwą datę doręczenia, może być rozpatrywana w płaszczyźnie dochowania należytej staranności przez pełnomocnika procesowego. To, że skarga kasacyjna nie została wniesiona w terminie na skutek ewentualnego nieprawidłowego działania pełnomocnika procesowego, nie może jednak stanowić przyczyny stwierdzenia braku winy po stronie wnioskodawczyni w uchybieniu terminowi do wniesienia środka zaskarżenia. Na przeszkodzie prawidłowemu wniesieniu skargi kasacyjnej nie stały bowiem żadne obiektywne i niezależne od strony i jej pełnomocnika przeszkody (por. *mutatis mutandis* postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2015 r., IV CZ 55/15, niepubl.).

Na ocenę tę nie rzutował argument skarżącej akcentujący brak winy strony w uchybieniu terminowi w razie błędnego poinformowania jej o dacie doręczenia orzeczenia przez domownika, w razie doręczenia orzeczenia domownikowi (art. 138 k.p.c.). Jak wynika z powołanego wcześniej orzecznictwa Sądu Najwyższego, inna jest sytuacja prawna strony korzystającej z zastępstwa przez kwalifikowanego pełnomocnika procesowego, którego działania i zaniechania pociągają za sobą bezpośrednie konsekwencje w sferze prawnej strony, inna zaś adresata pisma, które zostało doręczone domownikowi. Domownika, jako osobę odbierającą przesyłkę, nie wiąże bowiem z adresatem pisma żadna relacja prawna, która uzasadniałaby obciążenie strony konsekwencjami prawnymi określonych zachowań domownika z punktu widzenia biegu terminu procesowego.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.